

**Waterakkoord
Kleinschalige Wateraanvoervoorzieningen
Midden-Holland**

2017

Ministerie van Verkeer en Waterstaat, Rijkswaterstaat Utrecht
Hoogheemraadschap van Delfland
Hoogheemraadschap van Rijnland
Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard
Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden

Waterakkoord Kleinschalige Wateraanvoorzieningen Midden-Holland (KWA)

Hieronder is de integrale tekst van het waterakkoord Kleinschalige Wateraanvoorzieningen Midden-Holland (KWA) zoals dat op dd-mm-jjjj door het hoogheemraadschap van Delfland, het hoogheemraadschap van Rijnland, het hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard, het hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden, het Ministerie van Infrastructuur en Milieu , Rijkswaterstaat Midden Nederland is ondertekend, opgenomen.

Het akkoord bestaat uit de volgende artikelen:

- Artikel 1 Begripsomschrijving
- Artikel 2 Beheerders
- Artikel 3 Beraadsgroep KWA
- Artikel 4 Commissie KWA
- Artikel 5 Verplichtingen
- Artikel 6 Communicatie
- Artikel 7 Draaiboek
- Artikel 8 Financieel verslag
- Artikel 9 Kostentoerekening
- Artikel 10 Kostenverdeling
- Artikel 11 Geschillenregeling
- Artikel 12 Evaluatie en monitoring
- Artikel 13 Inwerkingtreding
- Artikel 14 Citeertitel

In de toelichting op het waterakkoord wordt ingegaan op de historie en wordt een uitleg gegeven op de meeste artikelen. In de kaartbijlage bij het waterakkoord staan de routes en de werken vermeld.

Waterakkoord Kleinschalige WATERAANVOERVORZIENINGEN MIDDEN-HOLLAND

De ondergetekenden:

1. De minister van Infrastructuur en Milieu, vertegenwoordigd door: de heer ir. T.F.J. van de Gazelle, hoofdingenieur-directeur van het Directoraat-Generaal Rijkswaterstaat Midden Nederland, handelende namens het Rijk;
2. de heer mr. M.A.P. van Haersma Buma, dijkgraaf van het Hoogheemraadschap van Delfland, handelende ter uitvoering van het besluit van de verenigde vergadering van dd-mm-jjjj;
3. de heer G.J. Doornbos, dijkgraaf van het Hoogheemraadschap van Rijnland, handelende ter uitvoering van het besluit van de verenigde vergadering van dd-mm-jjjj;
4. de heer J.H. Oosters, dijkgraaf van het Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard, handelende ter uitvoering van het besluit van het college van Dijkgraaf en Hoogheemraden van 28-02-2017 met kenmerk 2017.01616;
5. de heer P. Poelmann, dijkgraaf van het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden handelende ter uitvoering van het besluit van het algemeen bestuur van dd-mm-jjjj;

Overwegen het volgende:

Er zijn bijzondere omstandigheden, waarbij in de beheergebieden van Delfland, Rijnland en Schieland en de Krimpenerwaard, (waarmee in het hierna volgende steeds wordt bedoeld gebiedsdeel Schieland), een tekort aan zoet water kan ontstaan. Deze omstandigheden, die globaal worden gekenmerkt door lage Rijnafvoeren en (dreigende) verzilting van de Hollandsche IJssel, worden nader omschreven in dit waterakkoord.

1. In het belang van de zoetwatervoorziening van de hoogheemraadschappen van Delfland, Rijnland en Schieland en de Krimpenerwaard is het noodzakelijk te beschikken over de in dit waterakkoord nader aangeduide werken en voorzieningen (zie art. 1, lid 3).
2. De in artikel 1 lid 3 bedoelde werken en voorzieningen, hierna te noemen Kleinschalige wateraanvoervoorzieningen Midden-Holland (KWA), kunnen samen met reeds langer bestaande werken en voorzieningen, worden gebruikt om uit het Amsterdam-Rijnkanaal, respectievelijk de Lek, zoet water aan te voeren, respectievelijk door te voeren via het beheergebied van het hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden ten behoeve van de beheergebieden van de hoogheemraadschappen van Delfland, Rijnland en Schieland en de Krimpenerwaard.

3. Bedoelde KWA- en overige werken en voorzieningen zijn aangegeven op de kaartbijlage welke onderdeel uitmaakt van dit waterakkoord.
4. Gelet op artikel 3.7 lid 1 van de Waterwet staan in dit waterakkoord afspraken, nodig voor een samenhangend en doelmatig waterbeheer.

Partijen komen overeen als volgt:

Artikel 1 Begripsomschrijvingen

Voor de toepassing van het bij of krachtens dit waterakkoord bepaalde wordt verstaan onder:

1. Partijen: de ondertekenaars van dit waterakkoord.
2. Bijzondere omstandigheden:
 - a. een afvoer van de Rijn te Lobith lager dan 1100 m³/sec, zoals gemeten door het Rijk; en
 - b. een verhoging - door zee-invloed - van het chloridegehalte in de Hollandsche IJssel nabij de stormvloedkering te Krimpen aan den IJssel, zoals die verhoging blijkt uit de routinematige bemonstering door het Rijk, dan wel blijkend uit specifieke bemonstering door het hoogheemraadschap van Rijnland op de Hollandsche IJssel, en welke verhoging gerekend wordt ten opzichte van het chloridegehalte van de Rijn te Lobith, met een faseverschil van twee dagen, en;
 - c. een ongunstig verwachtingspatroon - andere factoren dan onder a. en b. genoemd mede in beschouwing genomen - in die zin dat het waarschijnlijk is dat in de mond van de Hollandsche IJssel zich zodanige verzilting zal gaan voordoen dat de taak ten aanzien van de zoetwatervoorziening van de hoogheemraadschappen van Delfland, Rijnland en Schieland en de Krimpenerwaard onvoldoende kan worden behartigd; een en ander ter beoordeling van de Beraadsgroep KWA.
3. KWA-werken:
 - a. werken in of langs de Leidsche Rijn respectievelijk Oude Rijn ten behoeve van aanvoer en doorstroming van 6,9 m³/s, te weten:
 - i. keersluis in de Leidsche Rijn;
 - ii.emaal De Aanvoerder in de Leidsche Rijn te De Meern (capaciteit max. 2 x 3,5 m³/s);
 - iii. stroomkoker in de Leidsche Rijn naast Haanwijkersluis te Harmelen (capaciteit 6,2 m³/s bij een verval van 4,5 cm);
 - iv. beschoeiingen in de Leidsche Rijn;
 - v. bodembeschermingen onder bruggen over de Leidsche Rijn;
 - vi. bodembeschermingen onder bruggen over de Oude Rijn;
 - b. een spuikoker in de Oude Rijn naast de schutsluis te Bodegraven;

- c. werken in de Lopikerwaard ten behoeve van aanvoer van 4,9 m³/s en doorvoer van 2 m³/s, resulterend in beschikbaarmaking van 4 m³/s, in de Gekanaliseerde Hollandsche IJssel, te weten:
 - i. verruimde inlaatvoorziening Lekgemaal De Koekoek;
 - ii. pijpleiding Willige Langerak;
 - iii. vijzelgemaal 't Hazepad te Polsbroekerdam;
 - iv. inlaatduiker Willeskop;
 - v. drie verruimde watergangen;
 - d. de doorvoersystemen zoals deze op de van dit waterakkoord deel uitmakende kaartbijlage in rood zijn aangegeven;
 - e. dan wel eventuele vervangende werken.
4. Overige werken:
- a. Noordergemaal, inclusief bijbehorende werken;
 - b. de stuw bij de Slangeweg in de gemeente Vlist, het gemaal De Keulevaart te Haastrecht, het inlaatwerk in de Enkele Wiericke, de Haanwijkersluis in de Leidsche Rijn en de sluis in de Oude Rijn te Bodegraven;
 - c. gemaal mr. dr. Th.F.J.A. Dolk te Leidschendam;
 - d. de Bergsluis te Rotterdam als doorvoermiddel van Delfland naar Schieland en de Krimpenerwaard;
 - e. de overige doorvoersystemen en voorzieningen, noodzakelijk voor een adequaat functioneren van de KWA, nader aangeduid op de van dit waterakkoord deel uitmakende kaartbijlage;
 - f. dan wel eventuele vervangende werken.
5. Beheerder: de beheerders als bedoeld in artikel 2 van dit waterakkoord.
6. Beraadsgroep KWA:
- a.
 - o directeur van het hoogheemraadschap van Rijnland, voorzitter;
 - o sectorhoofd Waterbeheer van het hoogheemraadschap van Delfland;
 - o directeur van het hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard;
 - o afdelingshoofd Watersysteembeheer van het hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden;
 - o de door de directeur Netwerkmanagement van RWS Midden-Nederland aangewezen vertegenwoordiger van RWS Midden-Nederland;
 - b.
 - o de coördinator Beschikbaarheid Netwerken en Crisismanagement van Rijkswaterstaat West-Nederland Zuid, district zuid, neemt als adviseur aan de beraadslagingen van de beraadsgroep deel;
 - o de door de beraadsgroep aan te wijzen technisch coördinator, neemt als adviseur aan de beraadslagingen van de beraadsgroep deel. De technisch coördinator is afkomstig van het hoogheemraadschap van Rijnland;
 - o het bureauhoofd van het bureau Water, afdeling Water en Groen van de provincie Zuid-Holland, neemt als toehoorder, mede

namens de provincies Noord-Holland en Utrecht, aan de beraadslagingen van de beraadsgroep deel;

- c.
 - o de deelnemers aan de beraadsgroep onder a. en b. kunnen zich laten vertegenwoordigen.

7. Commissie KWA:

a. de dijkgraaf, de hoofdingenieur-directeur of de verantwoordelijk portefeuillehouder waterakkoorden hebben zitting in de commissie KWA;

- b.
 - o de voorzitter van de beraadsgroep KWA, neemt als adviseur aan de beraadslagingen van de commissie deel;

- c.
 - o de deelnemers aan de commissie kunnen zich laten vertegenwoordigen.

8. Fasering:

Er wordt een drietal fasen onderscheiden:

a. Vorbereidingsfase:

deze fase betreft de voorbereiding op de eventuele ingebruikname van de KWA-werken. De voorbereidingsfase vangt aan en eindigt indien de beraadsgroep KWA daartoe besluit, of eindigt indien de commissie KWA besluit tot de ingebruikfase.

b. Ingebruikfase:

deze fase betreft de ingebruikname van de KWA-werken. De ingebruikfase vangt aan en eindigt indien de commissie KWA daartoe besluit. De ingebruikfase kan zowel de volledige benutting van de KWA-werken betreffen als een gedeeltelijke benutting, al dan niet in combinatie met aanvullende maatregelen. Binnen deze fase kan sprake zijn van een afschalingsscenario.

c. Afhandelingfase:

deze fase betreft de beëindiging en afwikkeling van de ingebruikname van de KWA-werken. Deze fase vangt aan indien de commissie KWA besluit tot beëindiging van de ingebruikfase.

Artikel 2 Beheerders

1. Beheerder van de in artikel 1, lid 3, genoemde KWA-werken, is Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden;
2. Beheerder van de in artikel 1, vierde lid, genoemde overige werken zijn:
 - o Het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden voor wat betreft de werken genoemd onder a en b;
 - o Het Hoogheemraadschap van Delfland voor wat betreft het werk genoemd onder c;
 - o Het Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard treedt voor de toepassing van dit waterakkoord in de plaats van de

gemeente Rotterdam als beheerder van de in artikel 1, vierde lid onder d genoemde doorlaatvoorziening, voor zover het betreft het beheer van de schuiven in de sluisdeuren ten behoeve van het inlaten van water ten behoeve van de waterkwantiteitsbeheersing.

- Ieder van de partijen voor wat betreft de werken genoemd onder e, voor zover vallend in het eigen beheergebied.

Artikel 3 Beraadsgroep KWA

1. Er is een beraadsgroep KWA. De beraadsgroep KWA heeft tot taak:
 - a. te besluiten tot de aanvang en de beëindiging van de voorbereidingsfase;
 - b. tijdens de voorbereidingsfase de actuele situatie te beoordelen en alle voorbereidingen te treffen die zij nodig acht voor een doeltreffende ingebruikname van de KWA-werken, waaronder het actualiseren van gegevens van contactpersonen. De beraadsgroep houdt tijdens de voorbereidingsfase de commissie KWA op de hoogte van de stand van zaken;
 - c. de commissie KWA te adviseren of zich de bijzondere omstandigheden, zoals bedoeld in artikel 1, tweede lid, van dit akkoord, voordoet;
 - d. het actueel houden van het draaiboek KWA en het adviseren van de commissie over de goedkeuring van het draaiboek;
 - e. de evaluatie van de uitvoering van dit akkoord.
2. De beraadsgroep KWA wordt, op verzoek van één van de partijen, door de voorzitter bijeengeroepen.
3. De beraadsgroep KWA voorziet onderling in het secretariaat en kan nadere regels stellen omtrent haar werkwijze.
4. De beraadsgroep KWA besluit bij unanimiteit.
5. De beraadsgroep KWA wordt vertegenwoordigd door de voorzitter.
6. De voorzitter draagt er zorg voor dat het advies van de beraadsgroep binnen een week schriftelijk wordt vastgelegd en aan de leden van de commissie KWA, aan de leden van de beraadsgroep KWA en aan het Regionaal Droogte Overleg West-Midden wordt toegezonden. In het advies, zoals bedoeld in artikel 3, eerste lid sub c, kan in voorkomende gevallen een minderheidsstandpunt worden opgenomen.

Artikel 4 Commissie KWA

1. Er is een commissie KWA. De commissie KWA heeft tot taak:
 - a. te besluiten, met inachtnaam van het advies van de beraadsgroep KWA, of de in het artikel 1, tweede lid, genoemde omstandigheden zich voordoen;
 - b. te besluiten tot de aanvang en beëindiging van de ingebruikfase en de afhandelingsfase;

- c. te besluiten, met inachtnaam van het advies van de beraadsgroep KWA, tot ingebruikname van de KWA-werken;
 - d. tijdens de voorbereidingsfase treffen van maatregelen die zij nodig acht;
 - e. tijdens de ingebruikfase, in voorzienbare gevallen, te besluiten tot afschaling. In onvoorziene gevallen beslist hiertoe de desbetreffende dijkgraaf, resp. de HID, die de commissie KWA daarover per omgaande informeert en achteraf verantwoording aflegt;
 - f. te besluiten tot goedkeuring van het evaluatieverslag en afwikkeling ervan;
 - g. te besluiten over het verrekenen van schadeclaims volgens de KWA-systematiek (zie artikel 9 en 10);
 - h. de goedkeuring van het draaiboek KWA;
 - i. zorg te dragen voor de communicatie naar belanghebbenden over KWA-brede aangelegenheden (zie artikel 6 en 7).
2. Indien een situatie als bedoeld in artikel 1, tweede lid, nog niet is bereikt, maar zich een ontwikkeling voordoet die tot die situatie kan leiden, kan de commissie KWA, op verzoek van een van de partijen, met inachtnaam van het advies van de beraadsgroep KWA, besluiten tot ingebruikname van de KWA-werken.
 3. De commissie KWA wordt, op verzoek van één van de partijen, door de voorzitter bijeengeroepen.
 4. De commissie KWA voorziet onderling in het secretariaat en kan nadere regels stellen omtrent haar werkwijze.
 5. De commissie KWA besluit bij unanimiteit.
 6. De commissie KWA wordt vertegenwoordigd door de voorzitter.
 7. De commissie KWA kan de beraadsgroep KWA schriftelijk machtigen tot het nemen van beslissingen ten behoeve van een slagvaardige uitvoering van de nodige maatregelen.
 8. De commissie KWA draagt er zorg voor dat beslissingen van de commissie KWA zo spoedig mogelijk aan de partijen, alsmede aan de colleges van gedeputeerde staten van Zuid-Holland, Utrecht en Noord-Holland, aan het Regionaal Droogte Overleg West-Midden en aan de Veiligheidsregio's in Rijnlands beheergebied mondeling worden medegedeeld en vervolgens met de nodige motivering en eventuele overige beschouwingen binnen een week schriftelijk aan eerdergenoemden worden toegezonden.

Artikel 5 Verplichtingen

1. Partijen verplichten zich om, wanneer de commissie KWA heeft besloten dat de in artikel 1, tweede lid omschreven bijzondere omstandigheden zich gelijktijdig voordoen, dan wel zich de situatie voordoet als genoemd in artikel 4, tweede lid, door middel van de KWA zoet water ten behoeve van de beheergebieden van de Hoogheemraadschappen van Delfland, Rijnland en Schieland en de

- Krimpenerwaard te leveren, door te voeren, dan wel daaraan hun medewerking te verlenen.
2. Het Rijk is verplicht, onder de gegeven omstandigheden, naar beste kunnen water te leveren tot maximaal de aangegeven hoeveelheid van 13 m³/s water uit het Amsterdam-Rijnkanaal (7 m³/s via gemaal De Aanvoerder en 6 m³/sec via het Noordergemaal) en 4,9 m³/s uit de Lek ten behoeve van de KWA. Het afwegingskader hiervoor is aangegeven in het waterakkoord Noordzeekanaal/Amsterdam-Rijnkanaal en de prioriteiten zoals vastgelegd in de verdringingsreeks (Waterbesluit art. 2.1).
 3. Het Rijk is niet gehouden de in het tweede lid genoemde verplichting na te komen, indien de minister/staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu, op basis van een advies van de Landelijke Coördinatiecommissie Waterverdeling, anders besluit in geval van watertekort of dreigend watertekort.
 4. Met inachtneming van het eerste, tweede en derde lid verplicht het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden zich tot levering van minimaal 6,9 m³/s bij de Bodegraafse sluis.
 5. Met inachtneming van het eerste, tweede, derde en vierde lid verplichten de Hoogheemraadschappen van Rijnland en van Delfland zich tot levering van water bij respectievelijk de schutsluis te Leidschendam en de Bergsluis te Rotterdam.
 6. Voor de verdeling van het te Bodegraven aangevoerde water geldt als uitgangspunt 11/19e deel voor Rijnland, 5/19e deel voor Delfland en 3/19e deel voor Schieland en de Krimpenerwaard, tenzij de commissie KWA, op verzoek van één van de partijen, anders beslist.
 7. De beheerder van een werk of voorziening in het kader van de KWA is, behoudens de omstandigheden als bedoeld in het derde lid, gehouden een beslissing van de commissie KWA terstond uit te voeren en ook overigens mee te werken aan het doeltreffend functioneren van de KWA.
 8. De beheerders dragen er zorg voor dat de KWA- en overige werken te allen tijde bedrijfs- en gebruiksgereed zijn.

Artikel 6 Communicatie

De communicatie in het kader van de KWA is er op gericht de verschillende externe doelgroepen tijdig, adequaat en volledig te informeren en waar gewenst bij de maatregelen in het kader van de KWA te betrekken (zie artikel 7). De beheerders dragen zorg voor de communicatie over lokale aangelegenheden, alsmede voor de communicatie in de eigen organisatie.

Artikel 7 Draaiboek

Er is een draaiboek KWA, dat onder meer inzicht geeft in, c.q. regelt:

- de ingebruikstelling, het gebruik en de buitengebruikstelling van de KWA-werken na besluit van de commissie KWA;
- de scheepvaartstremming bij de ingebruikstelling, tijdens het in bedrijf zijn en bij het beëindigen van het gebruik van de KWA-werken;
- waterkwantiteits- en waterkwaliteitsmetingen tijdens in bedrijf zijn van de KWA-werken;
- de verslaglegging, inclusief eventuele schademeldingen;
- bijzondere omstandigheden, zoals calamiteiten tijdens het gebruik van de KWA-werken;
- nadere uitwerkingen van verantwoordelijkheden van actoren;
- activiteiten in het kader van op- en afschaling;
- de communicatie, waaronder: de doelgroepen, middelen en timing van communicatieboodschappen in verschillende fasen en omstandigheden; relevante adresgegevens, dan wel verwijzing naar de vindplaats van de betreffende gegevens; de taakverdeling en te volgen procedures inzake de onderlinge en de externe communicatie (zie artikel 6).

Artikel 8 Financieel verslag

Dit artikel is bij de herziening van 2016 komen te vervallen

Artikel 9 Kostentoerekening

In het waterakkoord Sluis Bodegraven is vastgelegd dat voor de verdeling van de kosten van het waterbeheer de watersystemen van Rijnland en de Stichtse Rijnlanden als een geheel worden beschouwd. In het verlengde daarvan worden alle kosten, zowel de waterafvoer bij wateroverlast als ook voor wateraanvoer bij watertekorten, als ook de baggerkosten, kosten voor piekberging en de kosten voor beheer, onderhoud en bediening naar rato verdeeld worden tussen Rijnland en De Stichtse Rijnlanden. Het waterakkoord Sluis Bodegraven loopt tot en met het jaar 2024. Hieronder vallen ook de jaarlijkse kosten voor beheer, onderhoud en bediening van de KWA en de KWA+ stap 1, eveneens tot en met 2024. Zie de afspraken daarover in artikel 3.1 lid 1 van dat waterakkoord. Dit betekent dat er tot en met 2024 geen verrekening van voor onderhoud of inzet van de KWA gemaakte kosten plaats zal vinden.

Artikel 10 Kostenverdeling

Dit artikel is bij de herziening van 2016 komen te vervallen

Artikel 11 Geschillenregeling

1. Indien er een geschil bestaat omtrent de naleving van dit waterakkoord, leggen de desbetreffende partijen dit zo spoedig mogelijk voor aan de commissie KWA.
2. De commissie KWA beslist zo spoedig mogelijk omtrent het geschil.
3. Indien er geen overeenstemming wordt bereikt zal via mediation getracht worden tot een oplossing te komen. De te kiezen mediator dient geregistreerd te zijn bij de Mediators federatie Nederland (MfN).

Artikel 12 Evaluatie en monitoring

1. De beraadsgroep komt in elk geval bijeen in het jaar dat het waterakkoord feitelijk in gebruik is geweest. In geval van feitelijk gebruik van de KWA stelt de beraadsgroep een evaluatie op.
2. Onverminderd het in het eerste lid bepaalde, kan elke partij de beraadsgroep schriftelijk verzoeken om een evaluatie.

Artikel 13 Inwerkingtreding

Het waterakkoord Kleinschalige wateraanvoervoorzieningen Midden-Holland treedt in werking met ingang van dd-mm-jjjj en geldt tot de inwerkingtreding van de KWA+, wat naar verwachting in 2021 zal plaatsvinden. Het vigerende waterakkoord Kleinschalige wateraanvoervoorzieningen Midden-Holland 2005 wordt ingetrokken.

Artikel 14 Citeertitel

Dit akkoord kan worden aangehaald als Waterakkoord kleinschalige wateraanvoervoorzieningen Midden-Holland 2017.

Nieuwegein, dd-mm-jjjj,

De hoofdingenieur-directeur van Rijkswaterstaat Midden-Nederland;

.
.
.

Delft, dd-mm-jjjj,

Dijkgraaf van het Hoogheemraadschap van Delfland;

.
.
.

Leiden, dd-mm-jjjj,

Dijkgraaf van het Hoogheemraadschap van Rijnland;

.
.
.

Rotterdam, dd-mm-jjjj,

Dijkgraaf van het Hoogheemraadschap van Schieland en de
Krimpenerwaard;

.
.
.

Houten, dd-mm-jjjj,

Dijkgraaf van het Hoogheemraadschap De Stichtse
Rijnlanden.

Toelichting Waterakkoord KWA

Toelichting op het waterakkoord Kleinschalige Wateraanvoer voorzieningen (KWA)

Hieronder volgt een toelichting op het waterakkoord KWA. Deze toelichting bestaat uit de volgende onderdelen:

Historie [Beschrijving van de ontstaansgeschiedenis](#)

Artikel 1 Begripsomschrijving

Artikel 2 Beheerders

Artikel 3 Beraadsgroep KWA

Artikel 4 Commissie KWA

Artikel 5 Verplichtingen

Artikel 6 Communicatie

Artikel 9 Kostentoerekening

Artikel 10 Kostenverdeling

Artikel 11 Geschillenregeling

Artikel 12 Evaluatie en monitoring

Historie

De in het verleden uitgevoerde verdieping van de Nieuwe Waterweg en de uitbreiding van het Rotterdamse havengebied zijn er de oorzaak van dat steeds verder landinwaarts in het oppervlaktewater de verziltende zee-invloed merkbaar is. Dit maakte oostwaartse verschuiving van inlaatpunten van het Hoogheemraadschap van Delfland noodzakelijk. Op den duur moest Delfland ten dele via Rijnland in zijn waterbehoefte voorzien. Daarmee werden de Hoogheemraadschappen van Rijnland, Delfland en Schieland en de Krimpenerwaard voor hun watervoorziening praktisch geheel aangewezen op de Hollandsche IJssel. Bij lage Rijnafvoeren en een daarmee samenhangende versterkte zee-invloed blijkt het niet mogelijk te zijn voldoende water van goede kwaliteit aan te voeren als gevolg van verzilting van de mond van de Hollandsche IJssel.

Vanaf 1950 onderzoeken diverse belanghebbende instanties, waaronder de drie hoogheemraadschappen, de provincie Zuid-Holland en het Rijk, mogelijkheden om in de waterbehoefte van deze hoogheemraadschappen te voorzien. Het eerste concrete plan betrof een kanaal tussen Maarssen en Bodegraven met een capaciteit van 66 m³/s en een kanaal tussen Waddinxveen en Voorburg met een capaciteit van 23 m³/s. Het eerst genoemde kanaal diende om het Hoogheemraadschap van Rijnland en langs de aanvoerroute gelegen gebieden van water te voorzien, het laatstgenoemde kanaal vooral om de Hoogheemraadschappen van Delfland en Schieland en de Krimpenerwaard via Rijnland van water te voorzien. Een nadere oriëntatie op de waterbehoefte van de hoogheemraadschappen maakte duidelijk dat, in verband met de verhouding tussen kosten en baten van het project, slechts een kanaal met een aanvoercapaciteit van 20 m³/s financieel haalbaar zou zijn. In de jaren 1980 en 1981 zijn daarom voor het kanaal Maarssen-Bodegraven twee alternatieven uitgewerkt, namelijk een kanaal door de Lopikerwaard en een kanaal door de Krimpenerwaard.

Gelijktijdig met het uitwerken van deze alternatieven voor het kanaal Maarssen-Bodegraven werd in het kader van het Voortgezet onderzoek Kanaal Waddinxveen-Voorburg onderzocht op welke wijze Delfland en Schieland en de Krimpenerwaard van water dienden te worden voorzien. Op basis van die studie werden de buisleiding van het Brielse Meer naar Delfland en het definitief inschakelen van het gemaal te Leidschendam gekozen als alternatief voor het kanaal Waddinxveen-Voorburg.

Aanleg van een Waardkanaal was niet meer rendabel omdat door de aanleg van de Brielse Meerleiding een groot deel van de in het Westland te verwachten baten kwam te vervallen. Toch dienden er, omdat bij genoemd onderzoek was uitgegaan van een niet-verzilte Hollandsche IJssel, structurele voorzieningen te worden getroffen om verziltingsperioden van deze rivier te overbruggen. Besloten werd om tegen geringe kosten bestaande werken en voorzieningen geschikt te maken om in dergelijke perioden wateraanvoer van elders mogelijk te maken.

Ten opzichte van de oorspronkelijke "kanaalplannen" waren die plannen tot aanpassing van bestaande werken en voorzieningen "kleinschalig". Verder was de oorspronkelijke opzet om de watervoorziening van het gehele gebied tussen het Noordzeekanaal, het Amsterdam- Rijnkanaal, de Lek en de kust, kortweg aangeduid als Midden-West-Nederland, veilig te stellen. De kleinschalige voorzieningen beogen uitsluitend de watervoorziening voor de Hoogheemraadschappen van Delfland, Rijnland en Schieland en de Krimpenerwaard, kortweg aangeduid als "Midden-Holland", althans voor een deel veilig te stellen. In verband hiermee worden de voorzieningen in dit waterakkoord "kleinschalige wateraanvoervoorzieningen Midden-Holland" (KWA) genoemd.

Nu deze werken en voorzieningen zijn aangebracht en operationeel zijn, zijn enkele begin zeventiger jaren aangebrachte noodvoorzieningen gesaneerd. Het Rijk is bereid gevonden de investeringskosten voor de aanpassingen van de bestaande werken en voorzieningen te subsidiëren. Daartoe zijn de Hoogheemraadschappen van Delfland, Rijnland en Schieland en de Krimpenerwaard met het Rijk een overeenkomst aangegaan.

Eén van de voorwaarden waaronder het Rijk bereid was deze overeenkomst aan te gaan, is dat door middel van een beheersregeling moet zijn verzekerd dat de gerealiseerde werken op het juiste moment overeenkomstig hun doel zullen worden ingezet. Het Rijk bleek een voorkeur voor regeling van het beheer in een waterakkoord te hebben. Op 1 november 1989 is door de 9 betrokken partijen een overeenkomst - in de vorm van een waterakkoord avant la lettre - ondertekend. Deze beheersovereenkomst werd in 2005 vervangen door het Waterakkoord KWA.

Beheerders zijn vanaf aanvang van mening dat boven een ambtelijke beraadsgroep een "bestuurlijk dak" moet komen. Gebleken is dat de aan de bestuurlijke beheerscommissie toe te delen bevoegdheden overwegend op het uitvoerend vlak liggen. Immers, voor het overgrote deel zijn de bijzondere omstandigheden waarin de KWA operationeel moeten zijn, voorzienbaar en kan het gebruik van deze voorzieningen worden genormeerd. De vrije

beslissingsruimte is daarmee gereduceerd tot een besluit omtrent hoelang welke voorzieningen operationeel zullen zijn.

Ook bij voorzienbare, maar niet normeerbare omstandigheden is de beleidsmatigheid van het besluit omtrent het gebruikmaken van het systeem marginaal en meer uitvoerend van karakter. Het waterakkoord biedt de mogelijkheid een "bestuurlijk dak" aan te brengen van voldoende gewicht en met voldoende bevoegdheden om alle door de deelnemers gewenste beslissingen te kunnen nemen.

Het waterakkoord heeft betrekking op een vrijwillige inperking van bevoegdheden, in die zin, dat de deelnemers in de zo veel als mogelijk genormeerde omstandigheden, overeenkomstig gemaakte afspraken zullen handelen en in niet-normeerbare, maar wel voorzienbare omstandigheden zich gebonden achten aan het oordeel van een voor dat doel ingestelde bestuurlijke commissie. Er zijn evenwel omstandigheden denkbaar waaronder het niet redelijk is van een deelnemer te eisen het waterakkoord onverkort na te komen.

De KWA kan worden gekarakteriseerd als een aantal aanvullende structurele voorzieningen die, met gebruikmaking van deels bestaande, deels speciaal voor dit doel aangelegde werken en voorzieningen, in bepaalde bijzondere omstandigheden aanvoer van water van voldoende kwaliteit mogelijk moeten maken.

De naam "KWA" heeft weliswaar betrekking op deze speciaal ten behoeve van de KWA aangelegde werken en voorzieningen, maar bestaande werken en voorzieningen vormen een even essentieel onderdeel van het aanvoer- en distributiesysteem.

In 2003 en in 2011 is de KWA daadwerkelijk in werking getreden en heeft tevens een verdere opschaling plaatsgevonden. De betrokken organisaties hebben naar aanleiding hiervan evaluaties uitgevoerd. Naar aanleiding van de gemaakte financiële afspraken in het waterakkoord Sluis Bodegraven in 2015 diende het waterakkoord KWA daarop aangepast te worden. Tevens zijn verwijzingen naar verouderde wet- en regelgeving verwijderd.

Artikelsgewijze toelichting

Artikel 1 - Begripsomschrijvingen

In lid 6 is de positie van toehoorder opgenomen, omdat er belang aan wordt gehecht dat de provincies op de hoogte zijn van de ontwikkelingen die zich voordoen. De toehoorder neemt niet actief aan de beraadslagingen deel. De activiteiten van de diverse actoren zijn nader uitgewerkt in het draaiboek KWA.

De Beraadsgroep kan zich ambtelijk laten ondersteunen, waarbij in het bijzonder wordt gedacht aan juridische adviseurs of communicatieadviseurs. Geattendeerd wordt op het feit dat het niet vanzelfsprekend is dat de reglementaire vervangers van de in lid 7 van dit artikel genoemde dijkgraven en HID bij daadwerkelijke vervanging ook de eerstaangewezenen zijn voor besluitvorming inzake en

verantwoordelijkheid voor de KWA. Het is raadzaam dat de desbetreffende partijen hierover intern afspraken maken.

De fasering, zoals aangegeven in lid 8, is toegespitst op een situatie van bijzondere omstandigheden, zonder dat sprake is van een calamiteit. In geval van een calamiteit voorzien de calamiteitenplannen van de respectievelijke autoriteiten. Er kunnen zich omstandigheden voordoen dat het niet langer noodzakelijk is om de volledige KWA-werken te benutten. In dat geval kan sprake zijn van afschaling, zonder dat de ingebruikfase wordt beëindigd. Indien de inzet van de KWA-werken onvoldoende soelaas biedt, kan worden besloten aanvullende maatregelen te nemen. In deze situatie – aan te duiden als KWA-plus – blijft het voorliggende waterakkoord onverkort van toepassing.

Artikel 2 - Beheerders

In artikel 2 zijn alle beheerders van de KWA-werken, de overige werken en doorvoerroutes ten behoeve van de KWA genoemd.

Artikel 3 – Beraadsgroep KWA

Het advies van de beraadsgroep aan de commissie KWA dient vergezeld te gaan van een motivering en, indien noodzakelijk, de nodige beschouwingen. Voorts dient de beraadsgroep bij haar advies aan te geven op basis van welke voorspellingen en verwachtingen zij tot het oordeel is gekomen dat en voor hoelang, onderdelen van de KWA in werking dienen te worden gesteld, of juist waarom niet. Tenslotte dient de beraadsgroep aan te geven van welke bestaande voorzieningen gebruik moet worden gemaakt en wat daarvan globaal de kosten zullen zijn.

Het advies van de beraadsgroep wordt - gelet op de eis van unanimiteit - door de gehele beraadsgroep ondersteund. In het advies kunnen echter minderheidsstandpunten zijn opgenomen.

Artikel 4 – Commissie KWA

Teneinde de slagvaardigheid van de commissie te vergroten, treedt de voorzitter als vertegenwoordiger van de commissie op. Dit doet niets af aan de in dit artikel omschreven taken van de commissie. De communicatie met de LCW wordt ingevuld door de vertegenwoordiger van RWS Midden-Nederland.

Voor zover het besluit omtrent inwerkingzetting van de KWA niet tevens het beëindigen daarvan bepaalt, dient voor het besluit omtrent het beëindigen daarvan, zoveel als mogelijk, dezelfde procedure als voor inwerkingzetting te worden doorlopen.

De commissie dient goedkeuring te verlenen aan het Draaiboek KWA. Dit laat onverlet dat de beraadsgroep periodiek het draaiboek actualiseert, bijvoorbeeld waar het gaat om adresgegevens. Voor dit soort kleinere wijzigingen is goedkeuring van de commissie niet vereist.

Het werd bij de totstandkoming van het akkoord niet wenselijk gevonden de werking van de regeling uit te breiden, in die zin, dat de KWA in werking zouden kunnen worden gesteld vanwege andere bijzondere omstandigheden, die geen

verband houden met lage Rijnafvoeren en merkbare zee-invloed in de mond van de Hollandsche IJssel. Indien door nieuwe inzichten behoefte bestaat de KWA in werking te stellen, dan biedt artikel 4, lid 2 hiertoe de ruimte.

In geval van calamiteiten in een beheersgebied kan de desbetreffende dijkgraaf of HID de verantwoordelijkheid nemen om de wateraanvoer via de KWA met onmiddellijke ingang stil te leggen. Te denken valt aan kadebreuken, waardoor de waterstand in het aanvoertraject snel daalt, een plotseling zeer sterke regenval, waardoor het peil snel stijgt, of aan plaatselijk sterke wateraan-/doorvoer direct (tijdelijk) moet worden beëindigd. Ook kan gedacht worden aan het buiten gebruik raken van een KWA-werk, of een waterverontreiniging door bijvoorbeeld Een olielozing waardoor de wateraanvoer-/doorvoer moet worden gestaakt. De betreffende dijkgraaf is per direct verantwoording schuldig aan de voorzitter van de commissie KWA. De commissie beslist in dergelijke gevallen of en zo ja wanneer, de wateraanvoer hersteld wordt.

Artikel 5 - Verplichtingen

Dit artikel verplicht de partijen tot het, onder de gegeven omstandigheden, naar beste kunnen water te leveren ten behoeve van de KWA tot maximaal de aangegeven hoeveelheid.

Omdat het hier veelal een periode van schaarste aan water betreft, kan geen garantie worden gegeven dat de in dit artikel bepaalde hoeveelheid water op dat moment ook daadwerkelijk beschikbaar zal zijn. De landelijke coördinatiecommissie waterverdeling (LCW) adviseert de minister/staatssecretaris over de verdeling van het water van het hoofdsysteem in tijden van schaarste en warmte, waarna de minister/staatssecretaris het besluit neemt over de waterverdeling in het hoofdwatersysteem. De LCW baseert haar advies op basis van het wateraanbod van het hoofdsysteem, de watervraag van de regio's en van het hoofdsysteem, de diverse waterakkoorden en de prioriteiten zoals vastgelegd in de verdringingsreeks.

Het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden verplicht zich in dit artikel tot levering van minimaal 6,9 m³/s via de Sluis Bodegraven. Deze verplichting is afhankelijk van de beschikbaarheid van water op het Amsterdam-Rijnkanaal (maximaal 13 m³/s) en de Lek (maximaal 6,9 m³/s) zoals hierboven is aangegeven. Het water wordt aangevoerd via twee aanvoerroutes, namelijk Lopikerwaardroute en Leidsche/Oude Rijnroute. Voor de Lopikerwaardroute wordt 4,9 m³/s water onttrokken aan de Lek. Dit water wordt via de Lopikerwaard doorgevoerd naar De Hollandsche IJssel. Daarbij wordt maximaal 6 m³/s onttrokken aan het Amsterdam Rijnkanaal (Noordergemaal) en 2 m³/s onttrokken aan de Lek (inlaat Vreeswijk) welk water via de Doorslag op de Gekanaliseerde Hollandsche IJssel wordt gebracht. Vanuit de Hollandsche IJssel wordt het water via de Enkele Wiericke doorgevoerd naar de Oude Rijn. Voor de Leidsche/Oude Rijn route wordt maximaal 7 m³/s via de Aanvoerder op de Leidsche en Oude Rijn gebracht. Een deel van het ingelaten water wordt gebruikt voor de watervoorziening van het beheergebied van het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden (maximaal 11 m³/s). Al met al resulteert dit in een minimale waterlevering van 6,9 m³/s bij Bodegraven. Bij een verval van 5 cm over de sluis van Bodegraven kan maximaal 12 m³/s worden geleverd via de rinketten van de sluis en de spuikoker bij Bodegraven.

In aansluiting op en afgestemd met de verplichting van het Rijk, zijn overeenkomstige verplichtingen opgenomen voor het hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden en de Hoogheemraadschappen van Rijnland en Delfland met betrekking tot de doorvoer van het ingelaten water. De verdeling van het water is gebaseerd op de verdeling van de kosten van aanleg van de KWA werken tussen de ontvangende hoogheemraadschappen. Een en ander staat verwoord in "Advisering Eindrapport Stuurgroep Wateraanvoer Zuid-Holland", gedateerd 10 oktober 1984, uitgebracht door een werkgroep, ingesteld door de Hoogheemraadschappen van Delfland, Rijnland en Schieland en de Krimpenerwaard, met medewerking van het Groot-Waterschap van Woerden en het waterschap Lopikerwaard.

Ten behoeve van de KWA is een aantal reeds bestaande werken en voorzieningen aangepast om deze voor doorvoer en distributie van een in deze regeling bepaalde hoeveelheid water geschikt te maken. Deze bestaande werken en voorzieningen vormen derhalve evenzeer een essentieel onderdeel van het aanvoer- en distributiesysteem. Dientengevolge impliceert een besluit tot inwerkingzetting van de KWA eveneens het medegebruik van die bestaande voorzieningen.

Artikel 6 - Communicatie

Uit de evaluatie van de KWA-inzet in 2003 en 2011 is gebleken dat een adequate communicatie met belanghebbenden van essentieel belang is. Daarom is in het Draaiboek een communicatiesectie opgenomen. Uitgangspunten zijn:

- Communicatie is een essentieel onderdeel van beleid en maatregelen in het kader van de KWA, in de voorbereidings-, ingebruik- en afhandelingsfase.
- De KWA heeft te maken met verschillende doelgroepen, die ieder hun eigen benadering vragen. Deze doelgroepen hebben verschillende (en soms tegenstrijdige) belangen.
- Communicatie is vooral gericht op het toelichten van de maatregelen, het doel ervan en de afwegingen die aan de inzet van de KWA ten grondslag liggen.

In het draaiboek staan operationele afspraken beschreven met betrekking tot:

- wie communiceert, inclusief afspraken over onderlinge afstemming van communicatie;
- wat zijn de doelgroepen;
- hoe verloopt de communicatie, per doelgroep;
- wat zijn de kernboodschappen;
- welke middelen wanneer worden ingezet;
- Daarnaast bevat het draaiboek basisteksten (factsheets, persberichten, achtergronden). In een bijlage komt een jaarlijkse update van naam- en adresgegevens van relevante partijen.

Artikel 9 - Kostentoerekening

De kostentoerekening is in vergelijking met het vorige waterakkoord sterk vereenvoudigd. Dit is een direct gevolg van de financiële afspraken die zijn gemaakt in het waterakkoord Sluis Bodegraven uit 2015. De in deze nieuwe

financiële regeling gehanteerde uitgangspunten zijn gebaseerd op een integrale watersysteembenadering, in zowel natte als droge situaties, waarbij de (boezem)watersystemen van de Stichtse Rijnlanden en Rijnland als één geheel worden beschouwd. De afdracht van HDSR aan Rijnland is vastgesteld op een jaarlijks bedrag, vast en onafhankelijk van de hoeveelheid water. In dit bedrag zijn ook de kosten voor beheer, onderhoud en bediening van de KWA en KWA+ tot 2024 inbegrepen.

Artikel 12 - Evaluatie en monitoring

Tijdens de periodieke beoordeling en evaluatie worden diverse aspecten van de KWA beschouwd. Hiertoe behoort ook de periodieke beoordeling van het de actualiteit van het draaiboek KWA. Gelet op het feit dat de KWA in 2003 en 2011 daadwerkelijk is ingezet, wordt het proefdraaien van het systeem vooralsnog niet nodig geacht.

Kaartbijlage KWA

Een onderdeel van het waterakkoord KWA vormt de kaartbijlage. Op deze kaart zijn twee routes aangegeven, namelijk de KWA-route en de zogenaamde overige routes.

Verder zijn op de kaart de KWA-werken en de overige werken aangegeven. Deze begrippen komen terug in het waterakkoord en de toelichting daarop. Bovengenoemde kaart geeft een overzicht van de diverse routes en werken van de KWA.